

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญภาพ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของประเด็นปัญหา	1
1.2 คำถามในการศึกษา	3
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
1.4 ทบทวนงานศึกษาและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	3
1.4.1 การวิจัยแนวเรื่องเล่า	3
1.4.1.1 ว่าด้วยเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติชีวิต	5
1.4.1.2 ข้อจำกัดในเรื่องความเป็นจริง	6
1.4.2 ชนชั้นในทางสังคมศาสตร์	7
1.4.3 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว วิธีคิดและอุดมการณ์ “ความเป็นแม่” ที่สัมพันธ์กับผู้หญิงในสังคม	8
1.4.3.1 บทบาทของผู้หญิงกับความเป็นแม่	9
1.4.3.2 ลักษณะของความเป็น “ครอบครัวไทย” กับการเป็น “แรงงานสนับสนุน” ช่วยเหลือผู้หญิง	11
1.4.3.3 พื้นฐานค่านิยมของผู้หญิงในชุมชนชนบท	12
1.4.4 ภาวะวิกฤตและปัญหาต่างๆจากค่านิยมและอุดมการณ์ของสังคมไทย นำมาสู่การเกิด “วิกฤตความเป็นแม่”	13
1.4.4.1 ภาวะวิกฤตจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์	13
1.4.4.2 การหย่าร้างแยกทาง	15
1.4.5 แม่ในภาวะวิกฤตที่อยู่ในความควบคุมดูแลขององค์กร	17
1.4.5.1 การถูกขังเตลา “ความเป็นแม่” ทางสังคม	17

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

1.4.5.2	กลยุทธ์การปรับตัวในระดับชีวิตประจำวันของผู้หญิงที่เลี้ยงลูกคนเดียว	20
1.4.6	ภาวะวิกฤต	21
1.4.6.1	สาเหตุการเกิดภาวะวิกฤต	22
1.4.6.2	วิธีการช่วยเหลือบุคคลในภาวะวิกฤต	23
1.4.6.3	เทคนิคการช่วยเหลือบุคคลในภาวะวิกฤต	24
1.4.6.4	ความหมายของการสร้างพลังอำนาจในตนเอง	24
1.4.7	การจัดการภาพลักษณ์ตัวตนกับสังคม	25
1.5	วิธีการศึกษา / วิธีดำเนินการวิจัย	26
1.5.1	นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	27
1.5.2	หน่วยในการวิเคราะห์	28
1.5.3	กรณีศึกษา	28
1.5.4	พื้นที่ศึกษา	28
1.5.4.1	สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพของรัฐแห่งหนึ่ง	28
1.5.4.2	องค์กรมูลนิธิพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่ง	29
1.5.5	วิธีการในการเข้าถึงความจริง จากข้อจำกัดของเรื่องเล่า	29
1.5.6	ข้อจำกัดในเรื่องการตีความ	30
1.5.7	การวิเคราะห์ข้อมูล	30
1.5.8	ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล ปัญหาและอุปสรรค	30
1.6	กรอบแนวคิดในการศึกษา	31
1.7	ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	33
1.8	การนำเสนอวิทยานิพนธ์	33
บทที่ 2	กระบวนการเกิดวิกฤตของความเป็นแม่	34
2.1	รู้จักผู้หญิงชนชั้นล่าง ตอง-ขาว	34
2.2	ชีวิตของตอง	35
2.2.1	ชีวิตวัยเด็ก กับความรู้สึกลึกซึ้งที่ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว	37
2.2.2	ชีวิตนอกบ้านกับแฟนอันเป็นที่รัก	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.3 จุดเปลี่ยนของชีวิต การค้าประเวณีและการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จนนำมาสู่การกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤตในสถานคุ้มครองของรัฐ	40
2.3 ชีวิตของชาว	43
2.3.1 ครอบครัวในวัยเด็ก	44
2.3.2 แม่ชากับสามีคนแรก	44
2.3.3 แม่ชากับสามีคนที่สอง	48
2.4 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับกระบวนการกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต	52
2.4.1 ตอกกับการถูกเบียดขับให้กลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต	52
2.4.2 แม่ชากับการถูกเบียดขับให้กลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต	54
บทที่ 3 การมีลูกและปฏิสัมพันธ์กับองค์กร	57
3.1 ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับองค์กร	57
3.1.1 การพบกับองค์กรครั้งแรก: ตอกกับการตั้งครรภ์ในสถานคุ้มครองฯ	57
3.1.2 ความรู้สึกของตอกกับการจัดการวิกฤตของ “การกำลังจะกลายเป็นแม่”	58
3.1.3 เดินหน้าเข้าหาองค์กร แหล่งที่พึ่งพาของแม่ช่าว	60
3.1.4 ความรู้สึกของแม่ช่าว: หนีบุญคุณของ “อดีต” แม่เลี้ยงเดี่ยว	61
3.2 วัฒนธรรมองค์กร	63
3.2.1 สถานคุ้มครองของรัฐกับวัฒนธรรมการทำงานแบบเคร่งครัด	63
3.2.1.1 การดูแลเด็กแฝง	65
3.2.1.2 การจับเข้าหม้อ	66
3.2.1.3 การเมทท้าว	67
3.2.2 องค์กรพัฒนาเอกชนกับวัฒนธรรมการทำงานแบบครอบครัว	68
3.2.2.1 ทัศนคติการ คือ การให้บริการที่ครบวงจรและยาวนาน	69
3.2.2.2 การเสริมสร้างแนวคิดเชิงบวก	71
3.2.2.3 ความผูกพันของแม่ช่าว การสถาปนาองค์กรเป็นครอบครัวใหม่	72
3.3 การปิดบัง ความไม่ไว้ใจ	74
3.4 การดูแลแม่ในภาวะวิกฤตขององค์กร	75
3.4.1 การดูแลแก้ไขวิกฤตความเป็นแม่ในสถานคุ้มครองของรัฐ	77
3.4.2 การดูแลแก้ไขวิกฤตความเป็นแม่ในมูลนิธิองค์กรพัฒนาเอกชน	79
3.5 ความต่างของวัฒนธรรมการทำงานกับการดูแลแม่ในภาวะวิกฤต	80

บทที่ 4	ตัวตนและวิกฤตความเป็นแม่ของ “ตอง”	85
4.1	ภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ของ “ตอง”	85
4.1.1	“ตาเฮง” พ่อของลูก	86
4.1.1.1	ที่พึ่งพาอาศัยและการกลายมาเป็นพ่อของลูก	88
4.1.1.2	มุมมองที่มีต่อ “ตอง”: คุณค่าในตนเอง	88
4.1.1.3	ความสัมพันธ์และความไว้วางใจ	89
4.1.1.4	มุมมองของ “ตอง” ที่มีต่อ “ตาเฮง”	90
4.1.1.5	ความสัมพันธ์กับ “แฟนเก่า” และมุมมองการยอมรับในตัวของ “ตาเฮง”	91
4.1.2	“ย่าต้อย”: ญาติผู้ใหญ่เพียงคนเดียว	93
4.1.2.1	การเป็น “แม่” ของตองในมุมมองจากย่าต้อย	94
4.1.3	ความเป็นแม่และการคาดการณ์ต่ออนาคตความเป็นแม่	95
4.1.4	มุมมองต่อตนเอง	97
4.1.5	มุมมอง “ความเป็นแม่” “ความไว้วางใจ” ผ่านสายตา “องค์กรของรัฐ”	98
4.1.6	ตรวจสอบความน่าเชื่อถือในข้อมูลของ “ตอง”	101
4.2	วิกฤตความเป็นแม่ของ “ตอง”	103
4.3	กระบวนการเปลี่ยนผ่านตัวตน	104
4.3.1	จุดเปลี่ยนของตอง: รับรู้การตั้งครรภ์	104
4.3.2	การยอมรับลูกในท้องและความพร้อมในการเป็นแม่	105
4.4	ยุทธวิธี “ตัวตน” ของความเป็นแม่ใน “องค์กรรัฐ”	106
4.5	การวิเคราะห์ตัวตน “ตอง”	109
บทที่ 5	ตัวตนและวิกฤตความเป็นแม่ของ “ขาว”	113
5.1	ภาพลักษณ์ของแม่ขาว	113
5.2	“แม่ขาว” “องค์กร” กับความเป็นครอบครัว	117
5.3	ความเป็นแม่: การเลี้ยงดูลูก	119
5.3.1	ลูกชาย	120
5.3.2	ลูกสาว	121
5.4	มุมมองความสัมพันธ์	123

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.4.1 องค์กรมูลนิธิ	123
5.4.2 อาม่า	123
5.4.3 ครอบครัวเดิม ครอบครัวขยาย	123
5.5 “ตัวตน” ของแม่ขาวกับการอำพรางข้อเท็จจริง	125
5.6 กระบวนการเปลี่ยนผ่านตัวตน: จุดเปลี่ยนผ่านวิกฤตความเป็นแม่	127
5.7 นิยามความเป็นแม่: ปรับเปลี่ยนตนเอง เป็นที่พึ่งให้ลูก	129
บทที่ 6 บทสรุป	136
6.1 สักยภาพและพัฒนาการของแม่ในภาวะวิกฤต	138
6.2 บัญชีภายในเปรียบเทียบบุคลิกตอง-ขาว	142
6.3 บัญชีภายนอก วิกฤตจากอุดมการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม	142
6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนกับสังคม	146
6.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	147
บรรณานุกรม	148
ประวัติผู้เขียน	156

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิด	32
ภาพที่ 2.1	ตารางวิเคราะห์ห้มุมมองปัจจัยเรื่องครอบครัว	52
ภาพที่ 2.2	ตารางแสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับกระบวนการกลายเป็นแม่ในภาวะวิกฤต	55
ภาพที่ 3.1	แสดงวัฏจักรการถูกช่วยเหลือและการตอบสนองต่อความคาดหวังขององค์กร	83
ภาพที่ 4.1	ประมวลช่วงเวลาเหตุการณ์ลำดับในชีวิตของ “ตอง”	110
ภาพที่ 4.2	ตารางแจกแจงวิกฤต “ตอง”	111
ภาพที่ 4.3	ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของตนเอง (self) ภาพของบุคคลรอบข้าง (the other) และปฏิกิริยาที่แสดงออกของแม่ในภาวะวิกฤตแต่ละช่วงเวลาของตอง	112
ภาพที่ 5.1	ประมวลช่วงเวลาเหตุการณ์ลำดับในชีวิตของ “แม่ขาว”	133
ภาพที่ 5.2	ตารางแจกแจงวิกฤต “แม่ขาว”	134
ภาพที่ 5.3	ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของตนเอง (self) ภาพของบุคคลรอบข้าง (the other) และปฏิกิริยาที่แสดงออกของแม่ในภาวะวิกฤตแต่ละช่วงเวลาของแม่ขาว	135
ภาพที่ 6.1	ตารางเปรียบเทียบการดูแลแก้ไขวิกฤตความเป็นแม่	141
ภาพที่ 6.2	ตารางแสดงการเกิดพัฒนาการตัวตนของแม่ในภาวะวิกฤต ตอง-ขาว โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในบริบทที่สัมพันธ์กับองค์กร	143

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved